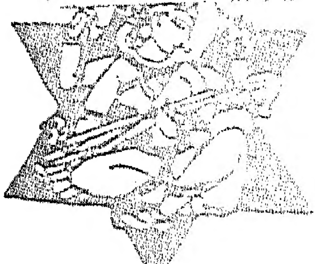
హిందీ - తెలుగు ప్రైమరు

[illegible] లక్ష్మీనారాయణ, ఎమ్.ఏ.

Ph: 73444

[illegible] పబ్లికేషన్స్

మెయిన్ రోడ్, రాజమండ్రి - 1

రోహిణి

హిందీ - తెలుగు ప్రైమర్

రచయిత

శ్రీ కప్పగంతుల సత్యనారాయణ

Rtd. Principal

Hindi Pracharak Training Colleges

©73444

రోహిణి పబ్లికేషన్స్

మెయిన్‌రోడ్, రాజమండ్రి - 1

1998 వెల : రూ.12/-

వందేమాతరం

వందేమాతరం

సుజలాం సుఫలాం మలయజ శీతలాం

సస్యశ్యామలాం మాతరం; వందేమాతరం

శుభ్రజ్యోత్స్నా పులకిత యామినీం

పుల్లకు సుమిత ద్రుమదళ శోభినీం

సుహాసినీం సుమధుర భాషిణీం

సుఖదాం వరదాం మాతరం వందేమాతరం.

అచ్చులు — स्वर

అ ఆ ఇ ఈ

अ आ इ ई

ఉ ఊ ఋ ఏ ఐ

उ ऊ ऋ ए ऐ

ఓ ఔ అం అః

ओ औ अं अः

అంకెలు — अंका

1	2	3	4	5
१	२	३	४	५
6	7	8	9	10
६	७	८	९	१०

హల్లులు स्वर

క	ఖ	గ	ఘ	ఙ	
क	ख	ग	घ	ङ	
చ	ఛ	జ	ఝ	ఞ	
च	छ	ज	झ	ञ	
ట	ఠ	డ	ఢ	ణ	
ट	ठ	ड	ढ	ण	
త	థ	ద	ధ	న	
त	थ	द	ध	न	
ప	ఫ	బ	భ	మ	
प	फ	ब	भ	म	
య	ర	ల	వ	శ	స
य	र	ल	व	श	स
ష	హ	క్ష	త్ర	జ్ఞ	
ष	ह	क्ष	त्र	ज्ञ	

హిందీ అక్షరమాల हिन्दी वर्णमाला

అచ్చులు स्वर

अ	అ	గుణింతము	శబ్దము
आ	ఆ	ा	ఆకారము
इ	ఇ	ि	ఇకారము
ई	ఈ	ी	ఈకారము
उ	ఉ	ु	ఉకారము
ऊ	ఊ	ू	ఊకారము
ऋ	ఋ	ृ	ఋకారము
ए	ఏ	े	ఏకారము
ऐ	ఐ	ै	ఐకారము
ओ	ఓ	ो	ఓకారము
औ	ఔ	ौ	ఔకారము
अं	అం	ं	సున్న
अः	అః	ः	విసర్గము

సూచన: హల్లులకు 'గుణింతము' నందలి గుర్తులను ఆయా అక్షరములకు చేర్చవలెను.

గుణింతము		बारहखड			
क	క	ख	ఖ	ग	
का	కా	खा	ఖా	गा	
कि	కి	खि	ఖి	गि	
की	కీ	खी	ఖీ	गी	
कु	కు	खु	ఖు	गु	
कू	కూ	खू	ఖూ	गू	
कृ	కృ	खृ	ఖృ	गृ	
के	కె	खे	ఖె	गे	
कै	కై	खै	ఖై	गै	
को	కో	खो	ఖో	गो	
कौ	కౌ	खौ	ఖౌ	गौ	
कं	కం	खं	ఖం	गं	
कः	కః	खः	ఖః	गः	

గుణింతము					बारहखडी
घ	ఘ	च	చ	छ	ఛ
घा	ఘా	चा	చా	छा	ఛా
घि	ఘి	चि	చి	छि	ఛి
घी	ఘీ	ची	చీ	छी	ఛీ
घु	ఘు	चु	చు	छु	ఛు
घू	ఘూ	चू	చూ	छू	ఛూ
घृ	ఘృ	चृ	చృ	छृ	ఛృ
घे	ఘే	चे	చే	छे	ఛే
घै	ఘై	चै	చై	छै	ఛై
घो	ఘో	चो	చో	छो	ఛో
घौ	ఘౌ	चौ	చౌ	छौ	ఛౌ
घं	ఘం	चं	చం	छं	ఛం
घः	ఘః	चः	చః	छः	ఛః

గుణింతము					बारहखडी
ज	జ	झ	ఝ	ट	ట
जा	జా	झा	ఝా	टा	టా
जि	జి	झि	ఝి	टि	టి
जी	జీ	झी	ఝీ	टी	టీ
जु	జు	झु	ఝు	टु	టు
जू	జూ	झू	ఝూ	टू	టూ
जृ	జృ	झृ	ఝృ	टृ	టృ
जे	జే	झे	ఝే	टे	టే
जै	జై	झै	ఝై	टै	టై
जो	జో	झो	ఝో	टो	టో
जौ	జౌ	झौ	ఝౌ	टौ	టౌ
जं	జం	झं	ఝం	टं	టం
जः	జః	झः	ఝః	टः	టః

గుణింతము बारहखडी

ठ	ఠ	ड	డ	ढ	ఢ
ठा	ఠా	डा	డా	ढा	ఢా
ठि	ఠి	डि	డి	ढि	ఢి
ठी	ఠీ	डी	డీ	ढी	ఢీ
ठु	ఠు	डु	డు	ढु	ఢు
ठू	ఠూ	डू	డూ	ढू	ఢూ
ठृ	ఠృ	डृ	డృ	ढृ	ఢృ
ठे	ఠె	डे	డె	ढे	ఢె
ठै	ఠై	डै	డై	ढै	ఢై
ठो	ఠొ	डो	డొ	ढो	ఢొ
ठौ	ఠౌ	डौ	డౌ	ढौ	ఢౌ
ठं	ఠం	डं	డం	ढं	ఢం
ठः	ఠః	डः	డః	ढः	ఢః

గుణింతము बारहखडी

ण	ణ	त	త	थ	థ
णा	ణా	ता	తా	था	థా
णि	ణి	ति	తి	थि	థి
णी	ణీ	ती	తీ	थी	థీ
णु	ణు	तु	తు	थु	థు
णू	ణూ	तू	తూ	थू	థూ
णृ	ణృ	तृ	తృ	थृ	థృ
णे	ణే	ते	తే	थे	థే
णै	ణై	तै	తై	थै	థై
णो	ణో	तो	తో	थो	థో
णौ	ణౌ	तौ	తౌ	थौ	థౌ
णं	ణం	तं	తం	थं	థం
णः	ణః	तः	తః	थः	థః

గుణింతము बारहखडी

द	ద	ध	ధ	न	న
दा	దా	धा	ధా	ना	నా
दि	ది	धि	ధి	नि	ని
दी	దీ	धी	ధీ	नी	నీ
दु	దు	धु	ధు	नु	ను
दू	దూ	धू	ధూ	नू	నూ
दृ	దృ	धृ	ధృ	नृ	నృ
दे	దే	धे	ధే	ने	నే
दै	దై	धै	ధై	नै	నై
दो	దో	धो	ధో	नो	నో
दौ	దౌ	धौ	ధౌ	नौ	నౌ
दं	దం	धं	ధం	नं	నం
दः	దః	धः	ధః	नः	నః

గుణింతము बारहखडी

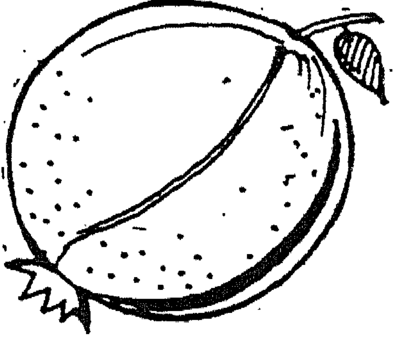
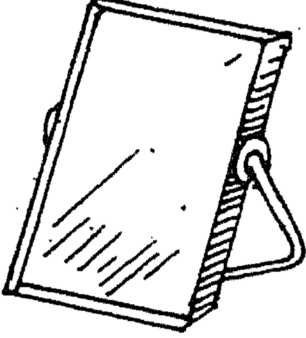
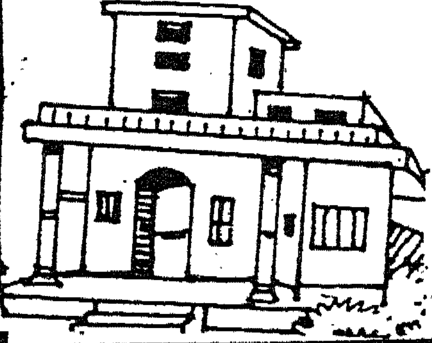
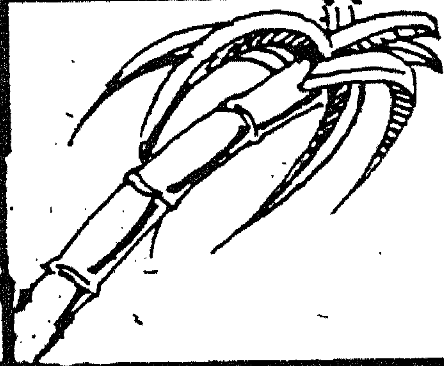
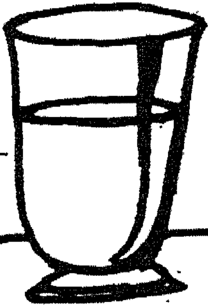
प	ప	फ	ఫ	ब	బ
पा	పా	फा	ఫా	बा	బా
पि	పి	फि	ఫి	बि	బి
पी	పీ	फी	ఫీ	बी	బీ
पु	పు	फु	ఫు	बु	బు
पू	పూ	फू	ఫూ	बू	బూ
पृ	పృ	फृ	ఫృ	बृ	బృ
पे	పే	फे	ఫే	बे	బే
पै	పై	फै	ఫై	बै	బై
पो	పో	फो	ఫో	बो	బో
पौ	పౌ	फौ	ఫౌ	बौ	బౌ
पं	పం	फं	ఫం	बं	బం
पः	పః	फः	ఫః	बः	బః

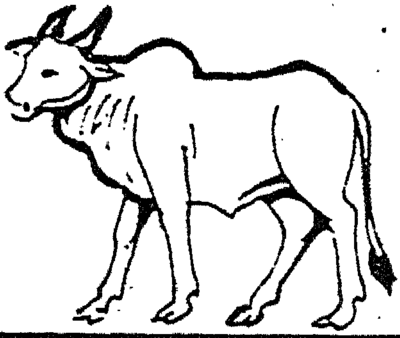
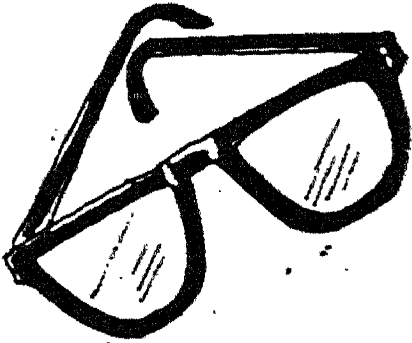
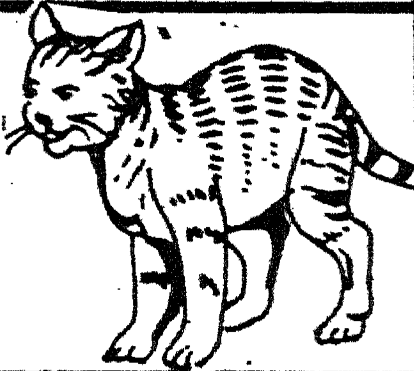
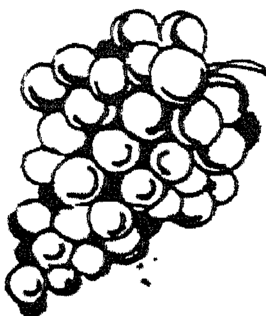
గుణింతము			बारहखडी		
भ	భ	म	మ	य	య
भा	భా	मा	మా	या	యా
भि	భి	मि	మి	यि	యి
भी	భీ	मी	మీ	यी	యీ
भु	భు	मु	ము	यु	యు
भू	భూ	मू	మూ	यू	యూ
भृ	భృ	मृ	మృ	यृ	యృ
भे	భే	मे	మే	ये	యే
भै	భై	मै	మై	यै	యై
भो	భో	मो	మో	यो	యో
भौ	భౌ	मौ	మౌ	यौ	యౌ
भं	భం	मं	మం	यं	యం
भः	భః	मः	మః	यः	యః

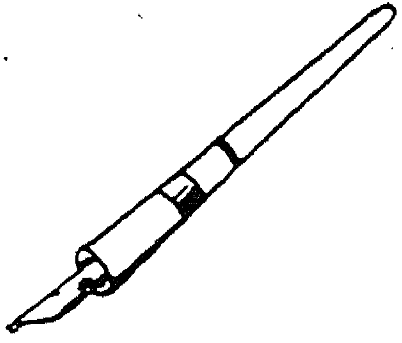
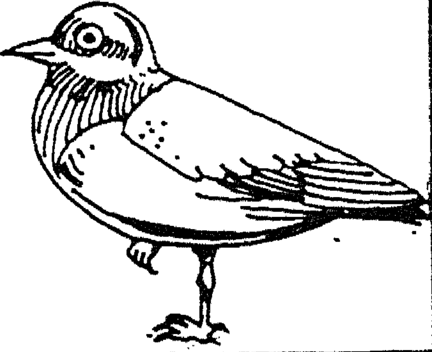
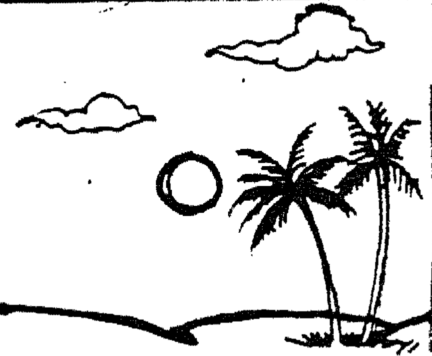
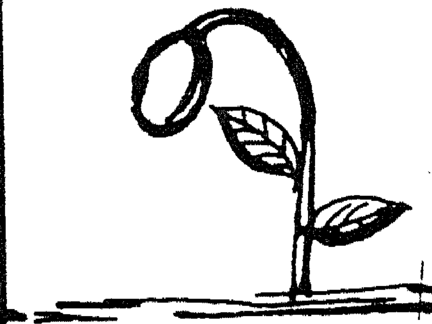
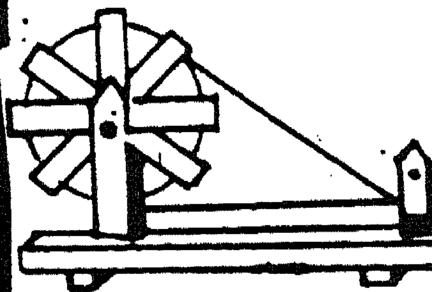
గుణింతము				बारहखडी	
र	ర	ल	ల	व	వ
रा	రా	ला	లా	वा	వా
रि	రి	लि	లి	वि	వి
री	రీ	ली	లీ	वी	వీ
रु	రు	लु	లు	वु	వు
रू	రూ	लू	లూ	वू	వూ
रृ	రృ	लृ	లృ	वृ	వృ
रे	రె	ले	లె	वे	వె
रै	రై	लै	లై	वै	వై
रो	రో	लो	లో	वो	వో
रौ	రౌ	लौ	లౌ	वौ	వౌ
रं	రం	लं	లం	वं	వం
रः	రః	लः	లః	वः	వః

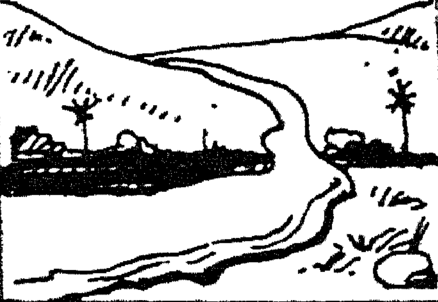
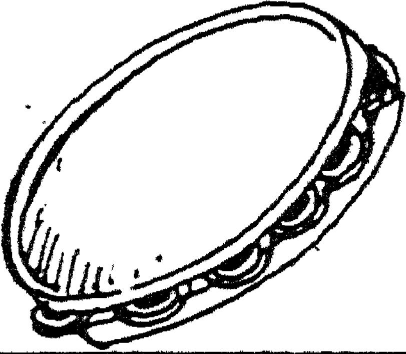
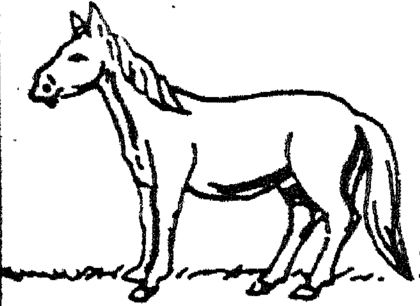
గుణింతము					बारहखडी
श	శ	ष	ష	स	స
शा	శా	षा	షా	सा	సా
शि	శి	षि	షి	सि	సి
शी	శీ	षी	షీ	सी	సీ
शु	శు	षु	షు	सु	సు
शू	శూ	षू	షూ	सू	సూ
शृ	శృ	षृ	షృ	सृ	సృ
शे	శే	षे	షే	से	సే
शै	శై	षै	షై	सै	సై
शो	శో	षो	షో	सो	సో
शौ	శౌ	षौ	షౌ	सौ	సౌ
शं	శం	षं	షం	सं	సం
शः	శః	षः	షః	सः	సః

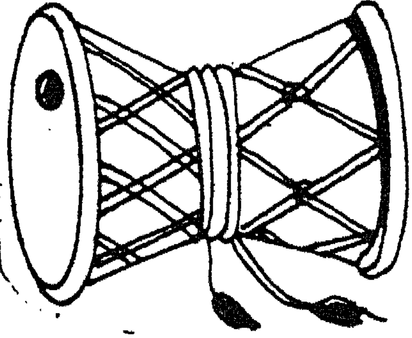
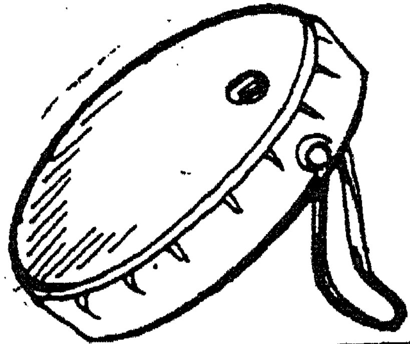
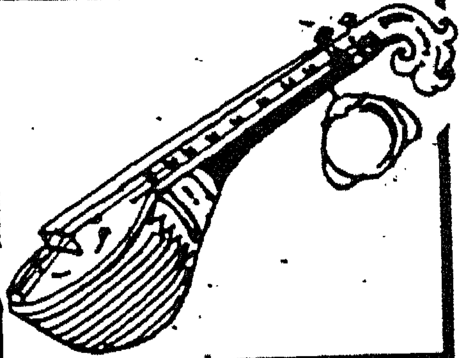
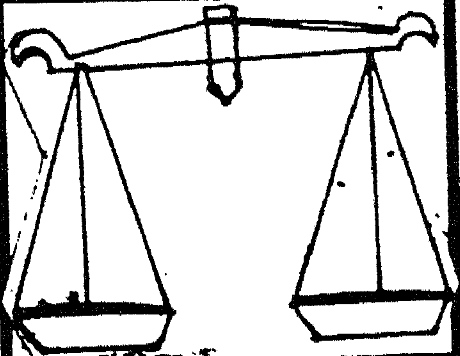
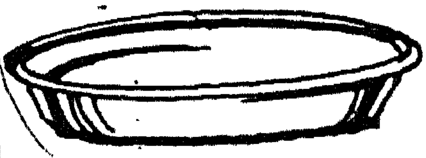
గుణింతము			बारहखडी		
ह	హ	क्ष	క్ష		
हा	హా	क्षा	క్షా		
हि	హి	क्षि	క్షి		
ही	హీ	क्षी	క్షీ		
हु	హు	क्षु	క్షు		
हू	హూ	क्षू	క్షూ		
हृ	హృ	क्षृ	క్షృ		
हे	హే	क्षे	క్షే		
है	హై	क्षै	క్షై		
हो	హో	क्षो	క్షో		
हौ	హౌ	क्षौ	క్షౌ		
हं	హం	क्षं	క్షం		
हः	హః	क्षः	క్షః		

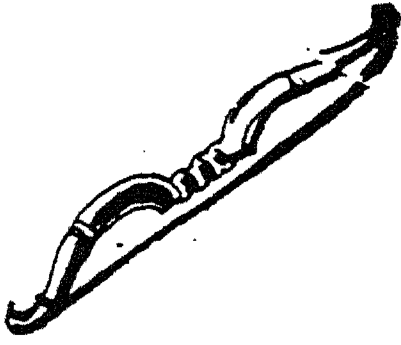
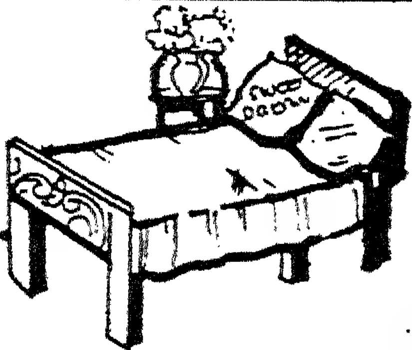
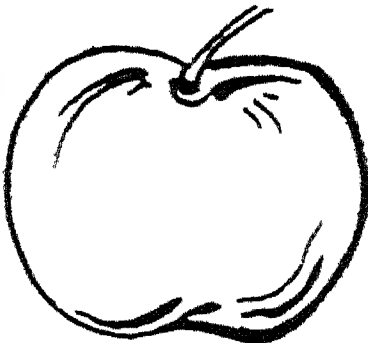
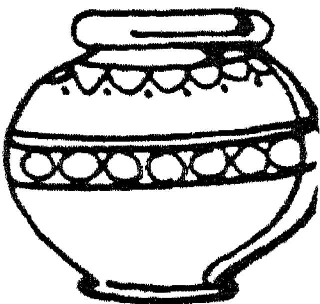
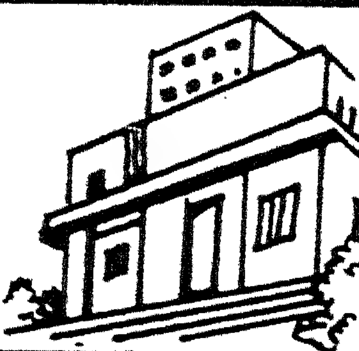
अ		अनार అనార్ దానిమ్మ పండు
आ		आइना ఆయినా అద్దము
इ		इमारत ఇమారత్ భవనము
ई		ईख ఈఖ్ చెఱకు
उ		उदक ఉదక్ నీరు
ऊ		ऊन ఊన్ ఉన్ని

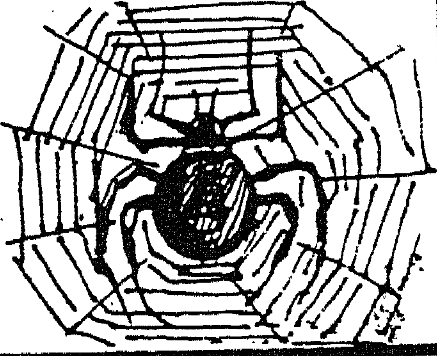
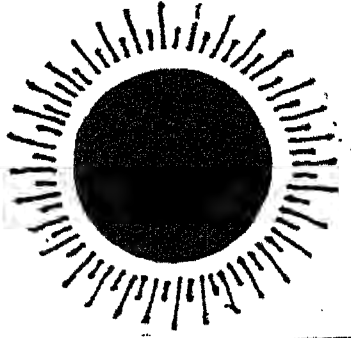
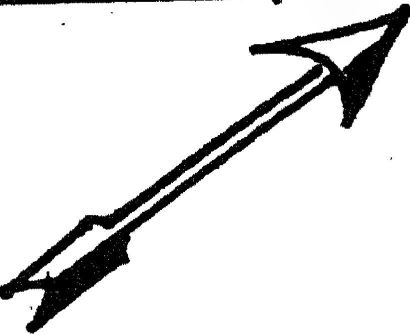
ऋ		ऋषभ ఋషభ్ ఎద్దు
ए		एडी ఎడీ పాదము
ऐ		ऐनक ఐనక్ కండ్లజోడు
ओ		ओखली ఓఖలీ పిల్లి
औ		औरत ఔరత్ స్త్రీ
अं		अंगूर అంగూర్ ద్రాక్షపండు

क		कलम కలమ్ కలము
ख		खग ఖగ్ పక్షి
ग		गगन గగన్ ఆకాశము
घ		घटा ఘటా మేఘము
ङ		अङ्कुर అఙ్కుర్ మొలక
च		चरखा చరఖా రాట్నము

छ		छत्री ఛత్రీ గొడుగు
ज		जनेश జనేశ్ రాజు
झ		झरना ఝర్నా నీటి ప్రవాహము
ञ		खञ्जरी ఖఞ్జరీ ఖంజరీ వాద్యము
ट		टट्टुआ టటువా పిల్ల గుఱ్ఱము
ठ		ठठेरा ఠఠేరా గిన్నెలు అమ్ముకునేవాడు

ड		डमरू డమరూ డమరుకము
ढ		ढफ ఢఫ్ డప్పు
ण		वीणा వీణా వీణ
त		तराजू తరాజూ తక్కెడ
थ		थाली థాలీ పళ్ళెము
द		दल దల్ ఆకు

ध		धनुष ధనుష్ ధనుస్సు
न		नयन నయన్ కన్ను
प		पलंग పలంగ్ మంచము
फ		फल ఫల్ పండు
ब		बरतन బరతన్ పాత్ర
भ		बवन భవన్ భవనము

म		मकडी మకడి సాలీడు
य		यति యతి ఋషి
र		रवि రవి సూర్యుడు
ल		लता లతా లత
व		लता వకీల్ ప్లీడరు
श		शर శర్ బాణము

ष	षटपद షట్పద్ తుమ్మెద
स	सर సర్ శిరస్సు
ह	हंस హంస్ హంస
क्ष	क्षत्रिय క్షత్రియ్ క్షత్రియుడు
त्र	त्रिकोण త్రికోణ్ త్రికోణము
ज्ञ	ज्ञानी జ్ఞాని యోగి

ద్విత్వాక్షరములు द्वित्वाक्षर

क् + क = क्क = క్క =

शक्कर = శక్కర్ = పంచదార

च् + च = च्च = చ్చ =

बच्चा = బచ్చా = పిల్ల

ट् + ट = ट्ट = ట్ట =

दुपट्टा = దుప్పట్టా = పమిటచెంగు

त् + त = त्त = త్త =

पत्ता = పత్తా = ఆకు

न् + न = न्न = న్న =

पन्ना = పన్నా = పుట

ज् + ज = ज्ज = జ్జ =

लज्जा = లజ్జా = సిగ్గు

द् + द = द्द = ద్ద =

गद्दी = గద్దీ = సింహాసనము

సంయుక్తాక్షరములు संयुक्ताक्षर

హిందీ భాషనందుగల అక్షరములను రెండు విధములుగా విభజించి నారు. గీతలు గలవి (పాయి पाई) గీతలు లేనివి बेपाई :

ट ठ ड ढ द र ह= ఇవి बेपाई అక్షరములు, మిగిలినవి पाई అక్షరములు. పాయి అక్షరమునకు ప్రక్కన హల్లును కలపదలచినపుడు మొదటి హల్లు లోని పాయిని తీసివేసి రెండవ హల్లును చేర్చవలెను.

क ; य ; ఇవి రెండు హల్లులు క్యా అని వ్రాయునపుడు

మొదటి హల్లు क्या = ? అ క్యా అనగా ఏమి ? (ఇచ్చట మనము 'క' హల్లు क చివరి గీతను తీసివేసి య (य) కు కలిపినాము. దీనినే సంయుక్తాక్షరము అందురు. ఒక హల్లుకు వేరొక హల్లు చేర్చుట.

ఉదా : ग्वाला గ్వాలా = గొడ్లవాడు, प्याला = ప్యాలా = కప్పు

బేపాయి అక్షరములను కలుపునప్పుడు ఆ హల్లు క్రింద చేర్చవలసిన హల్లును వ్రాయుట.

ఉదా : अड्डा = అడ్డా = కూడలి.

'र' ఈ హల్లు విషయములో కొన్ని నియమములు కలవు.

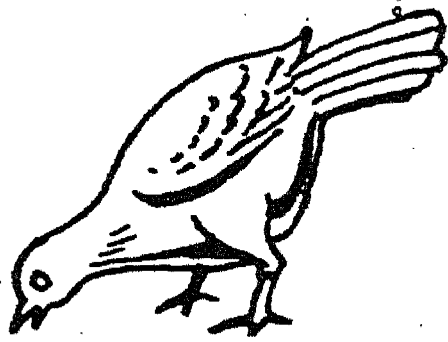
1. 'र' క్రింద హల్లు వచ్చునపుడు 'र' వ్రాయకూడదు దానికి ' ' గుర్తు చేర్చవలెను.

   कर्म = కర్మ = కర్మ, सूर्य = సూర్య = సూర్యుడు

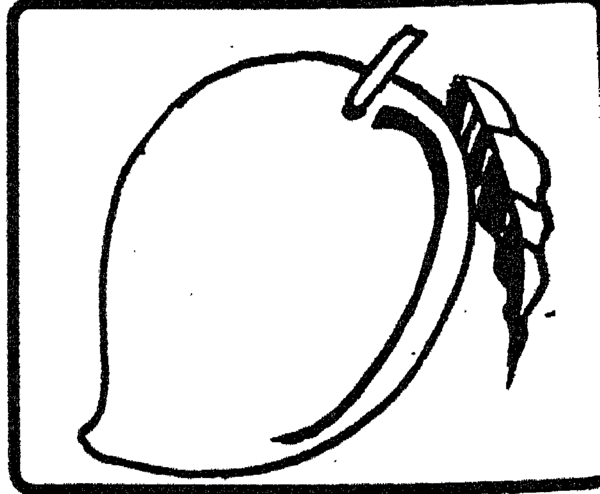
2. హల్లు క్రింద 'र'ను చేర్చవలసి వచ్చినచో ' ' గుర్తును వాడవలెను.

   नम्रत=నమ్రత = వినయము. पराक्रम = పరాక్రమ్ = పరాక్రమము.

సంయుక్తాక్షరములు संयुक्ताक्षर

चित्र		చిత్ర	**చిత్రము**
मुर्गी		ముర్గీ	**కోడిపెట్ట**
बन्दर		బందర్	**కోతి**
पंद्रह	15	పంద్రహ	**15**
पत्र		పత్ర	**ఉత్తరము**

यह = యహ్ = ఇది   वह = వహ్ = అది

यह आम है।

యహ్ ఆమ్ హై

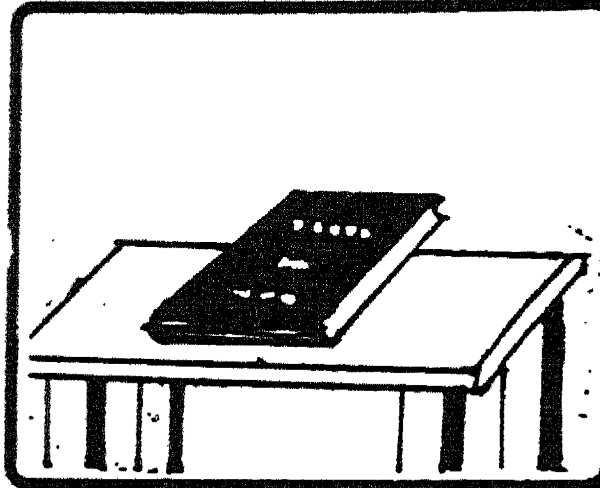
ఇది మామిడి పండు.

यह दवात है।

యహ్ దవాత్ హై

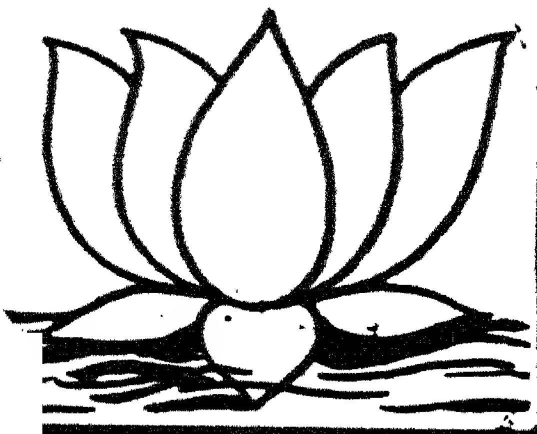
ఇది సిరా బుడ్డి.

यह किताब है।

యహ్ కితాబ్ హై

ఇది పుస్తకము.

वह कमल है।

వహ్ కమల్ హై

అది కమలము.

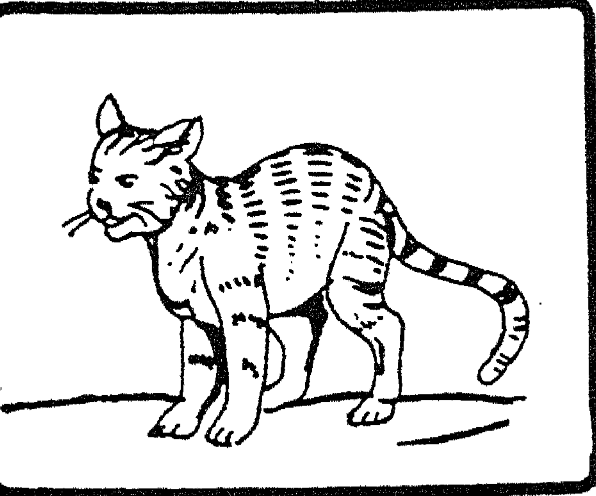
यह = యహ్ = ఇది   वह = వహ = అది

वह लडका है।

వహ లడకా హై

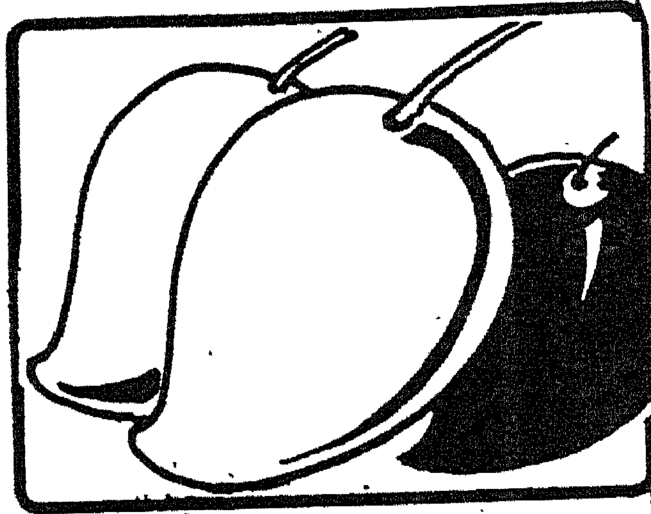
వాడు బాలుడు.

वह बिल्ली है।

వహ బిల్లీ హై

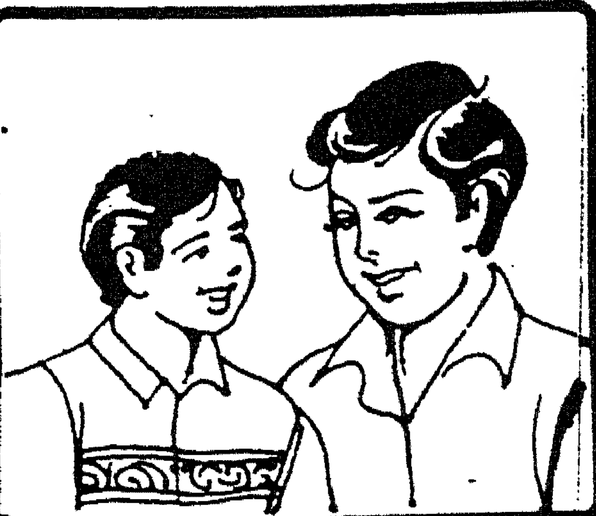
అది పిల్లి.

ये घर हैं।

యే ఆమ్ హై

ఇవి మామిడి పండ్లు.

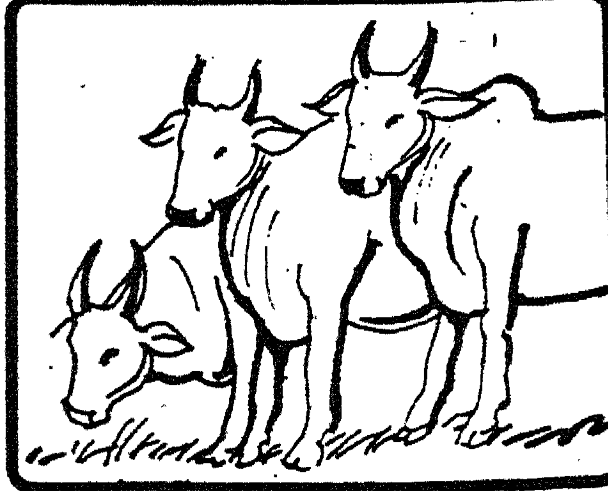

ये बालक हैं।

యే బాలక్ హై

వీరు బాలురు.

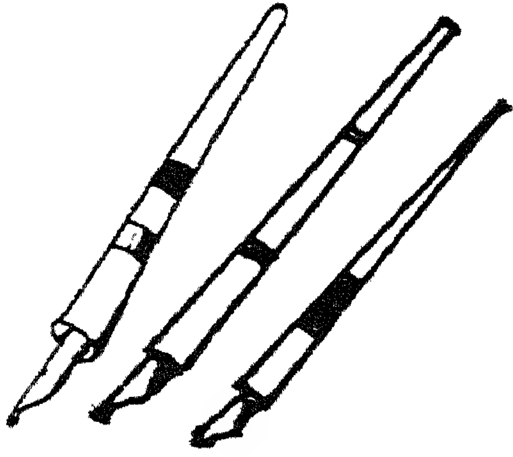
ये = యె = ఇవి, వీరు   वे = వె = అవి, వారు

ये गायें हैं।

యే గాయేం హై

ఇవి ఆవులు.

वे कलमें हैं।

వే కలమేం హై

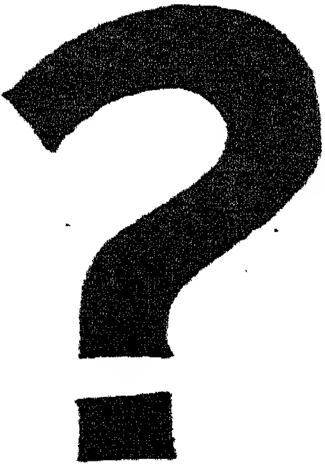
అవి కలములు.

वे लडकियाँ है।

వే లడకియాం హై

వారు బాలికలు.

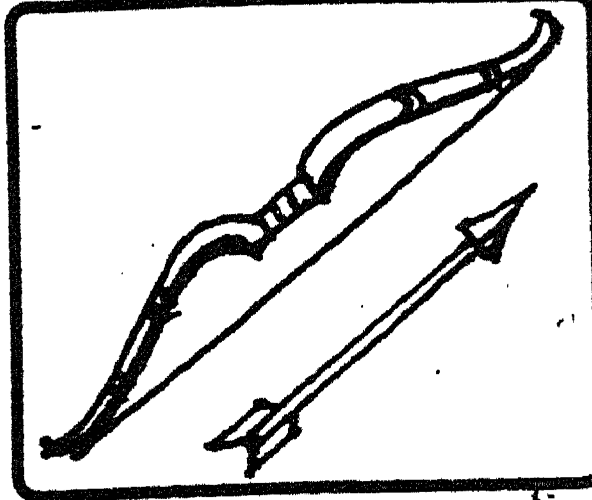

यह क्या है ?

యహ్ క్యా హై ?

ఇది ఏమిటి ?

क्या = క్యా = ఏమిటి ?　　कौन = కౌన్ = ఎవరు ?

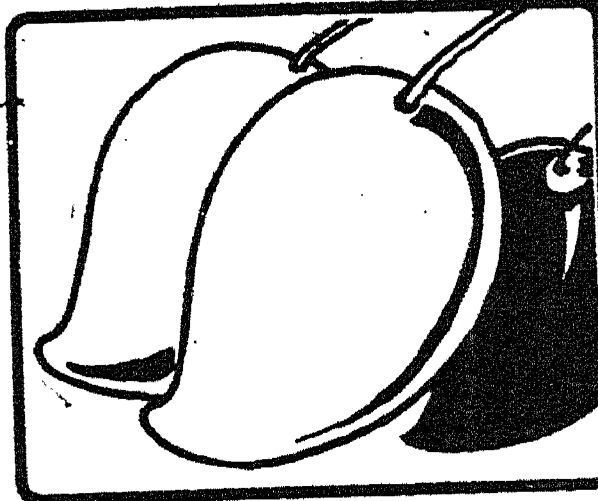

यह धनुष है।
యహ్ ధనుష్ హై
ఇది ధనస్సు.

ये क्या हैं।
యే క్యా హై ?
ఇవి ఏమిటి ?

ये आम हैं।
యే ఆమ్ హై ?
ఇవి మామిడి పండ్లు.

यह कौन है।
యహ్ కౌన్ హై
ఇతడు ఎవరు ?

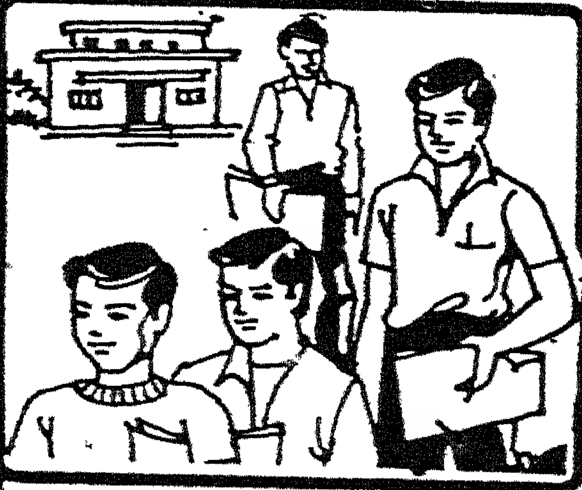
क्या = క్యా = ఏమిటి ?   कौन = కౌన్ = ఎవరు ?

यह एक लडका है ।

యహ్ ఏక్ లడకా హై ?

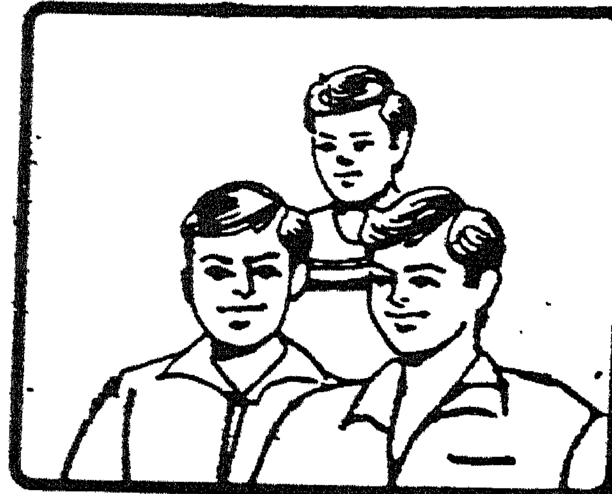
ఇతడు ఒక బాలుడు.

वे कौन है ?

వే కౌన్ హై ?

వారు ఎవరు ?

वे लडके हैं ।

వే లడకే హై ?

వారు బాలురు.

तू = తూ = నీవు, तुम = మీరు, आप = తమరు

तू शंकर है।

తూ శంకర్ హై

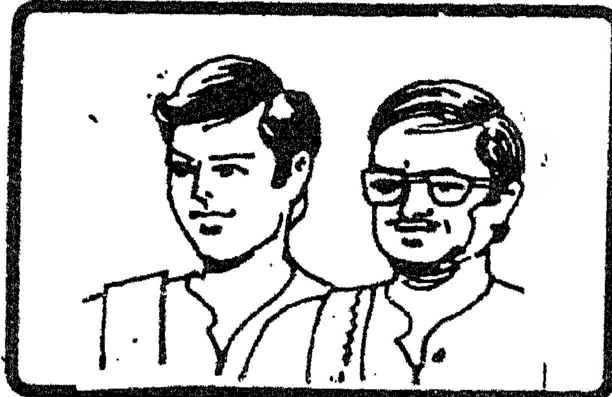
నీవు శంకరం.

तुम लडके हो।

తుమ్ లడకే హో

మీరు బాలురు

आप अध्यापक हैं।

ఆప్ అధ్యాపక్ హై

మీరు ఉపాధ్యాయులు

आप गायक हैं।

ఆప్ గాయక్ హై

మీరు గాయకులు

तू लडकी है।

తూ లడకీ హై

నీవు బాలికవు

मैं = మై = నేను, हम = హం = మేము, మనము

मैं लडका हूँ। మై లడకా హూం
నేను బాలుడను.

मैं लता हूँ। మై లతా హూం
నేను లతను.

मैं डाकिया हूँ। మై డాకియా హూం
నేను తపాలా బంట్రోతును.

मैं व्यापारी हूँ। మై వ్యాపారీ హూం
నేను వ్యాపారిని.

हम लडके है। హమ్ లడకే హై
మేము బాలురము.

हम विद्यार्थी हैं। హమ్ విద్యార్థీ హై
మేము విద్యార్థులము.

हम स्कूल जा रहे हैं। హమ్ స్కూల్ జా రహే హై
మేము స్కూలుకు వెళ్ళుచున్నాము.

में = మే = నందు, पर = పర్, మీద (అయినప్పటికి) नीचे = నీచే, క్రింద के = కే = యొక్క, ऊपर = ఊపర్ మీద, పైన.

हाथ में कलम है।

హాథ్ మే కలమ్ హై

చేతినందు కలము కలదు.

पेड पर तोता है।

పేడ్ పర్ తోతా హై

చెట్టు మీద చిలుక ఉన్నది.

समुंदर में पानी है पर पीने का लायक नही।

సముందర్ మే పానీ హై పర్ పీనేకా లాయక్ నహీ

సముద్రములో నీరు ఉన్నప్పటికి అవి త్రాగుటకు పనికిరానివి.

पेड के नीचे गाय है।

పేడ్ కే నీచే గాయ్ హై

చెట్టు క్రింద ఆవు కలదు.

घर के ऊपर धास है।

ఘర్ కే ఊపర్ ఘాస్ హై

యింటి యొక్క పైన గడ్డి కలదు.

नहीं = లేదు = నహీ; मेरा = మేరా = నా యొక్క, हमारा = హమారా = మాయొక్క, तुम्हारा = తుమ్హారా = మీ యొక్క, నీయొక్క आपका = ఆప్‌కా = తమరుయొక్క चाहिए వలెను

यह घर मेरा है। యహ్ ఘర్ మేరా హై
ఈ యిల్లు నాది.

तुम नही जाओ। తుమ్ నహీ జావో
నీవు వెళ్ళవద్దు.

भारत हमारा देश है। భారత్ హమారా దేశ్ హై
భారతదేశము మాయొక్క దేశము.

तुम्हारा पिताजी आ रहे है। తుమ్హారే పితాజీ ఆరహే హై
మీ నాన్నగారు వచ్చుచున్నారు.

आपक दु कान का नाम गणेश बुक हऊस है क्या ?
ఆప్ కా దుకాన్ కా నామ్ గణేశ్ బుక్ హవుస్ హై క్యా ?
తమర దుకాణము పేరు గణేశ్ బుక్ హవుసా ఏమిటి ?

मुझे फल चाहिए। ముఝే ఫల్ చాహియె
నాకు ఫలములు కావలయును.

गाय को घास चाहिए। గాయ్ కో ఘాస్ చాహియె
ఆవుకు గడ్డి కావలయును.

चाहिए = చాహియె = వలయును, उनको (या) उसे = ఉన్ కో (లేక) ఉసే = వారికి, उसको (या) उसे = ఉస్ కో (లేక) ఉసే = అతనికి లేక ఈమెకు, इसको (या) इसे = ఇస్ కో (లేక) ఇసే = ఇతనికి లేక ఈమెకు मुझको (या) मुझे = ముఝుకో (లేక) ముఝే = నాకు

उसको आम चाहिए (या) उसे आम चाहिए।

ఉస్ కో ఆమ్ చాహియె

అతనికి మామిడి పండ్లు కావలయును.

उनको गेंद चाहिए (या) उन्हें गेंद चाहिए।

ఉన్‌కో గేంద్ చాహియె (లేక) ఉన్హే గేంద్ చాహియె

వారికి బంతి కావలయును.

इसको फूल चाहिए (या) इसे फूल चाहिए।

ఇస్ కో ఫూల్ చాహియె (లేక) ఇసే ఫూల్ చాహియె

వీరికి పూవులు కావలయును.

मुझको मकान चाहिए (या) मुझे मकान चाहिए।

ముఝుకో మకాన్ చాహియె (లేక) ముఝే మకాన్ చాహియె

నాకు యిల్లు కావలయును.

कुछ मुख्य क्रियायें = కొన్ని ముఖ్య క్రియలు

భూతకాలము

आ	=	వచ్చు	आया	=	వచ్చెను
कर	=	చేయు	किया	=	చేసెను
खरीद	=	కొను	खरीदा	=	కొనెను
गा	=	పాడు	गाया	=	పాడెను
पकड	=	పట్టుకొను	पकडा	=	పట్టుకొనెను
सीख	=	నేర్చుకొను	सीखा	=	నేర్చుకొనెను
बनाना	=	తయారుచేయుట	बनाया	=	తయారు చేసెను

భవిష్యత్ కాలము

आयेगा	=	వచ్చును
करेगा	=	చేయును
खरीदेगा	=	కొనును
गायेगा	=	పాడును
पकडेगा	=	పట్టుకొనును
सीखेगा	=	నేర్చుకొనును
बनायेगा	=	తయారు చేయును

वर्तमान काल = వర్తమాన్ కాల్ = వర్తమానకాలము

मैं जाता हूँ। మై జాతాహూం = నేను వెళ్తాను.

आप स्कूल जाते है। ఆప్ స్కూల్ జాతేహైం

మీరు స్కూలుకు వెళ్ళుచున్నారు.

तू फल खाता है। తు ఫల్ ఖాతా హై

నీవు పండు తినుచున్నావు.

यह फल खाता है। యహ్ ఫల్ ఖాతాహై

ఇతను పండు తినుచున్నాడు.

ये फल खाते है। యే ఫల్ ఖాతే హై

వీరు పండ్లు తినుచున్నారు.

मैं स्कूल जाती हूँ। మై స్కూల్ జాతీ హుం

నేను స్కూలుకు వెళ్ళుచున్నాను.

तुम स्कूल जाती हो। తుమ్ స్కూల్ జాతీ హో

నీవు స్కూలుకు వెళ్ళుచున్నావు.

आप स्कूल जाते हैं। ఆప్ స్కూల్ జాతీ హై

తమరు స్కూలుకు వెళ్ళుచున్నారు.

भविष्यत काल = భవిష్యత్ కాలము

मैं गाँव जाऊँगा = మై గాంవ్ జావూంగా
నేను గ్రామము వెళ్ళెదను.

तुम गाँव जाओगे = తుమ్ గాంవ్ జావోగే
నీవు గ్రామము వెళ్ళెదవు.

आप गाँव जाएँगे = ఆప్ గాంవ్ జాయేంగే
తమరు గ్రామము వెళ్ళెదరు.

वे गाँव जाएँगे = వే గాంవ్ జాయేంగే
వారు గ్రామము వెళ్ళెదరు.

ये शहर जायेंगी = యె శహర్ జాయేంగీ
వీరు పట్టణము వెళ్ళెదరు.

तू गाना गायेगा = తూ గానా గాయేగా
నీవు పాట పాడెదవు.

वे गाना गायेंगे = వే గానా గాయేంగే
వారు పాట పాడెదరు.

आप गाना गायेंगे = ఆప్ గానా గాయేంగే
తమరు పాట పాడెదరు.

भूतकाल = భూతకాలము

मैं आया = మై ఆయా = నేను వచ్చితిని.
मैं गया = మైగయా = నేను వెళ్ళితిని.
तू आया = తూ ఆయా = నీవు వచ్చితివి.
आप आये = ఆప్ ఆయె = తమరు వచ్చితిరి.
मैं आया था = మై ఆయాథా = నేను వచ్చియున్నాను.
मैं गया था = మై గయాథా = నేను వెళ్ళి ఉంటిని. (యున్నాను)
तुम आये थे = తుమ్ ఆయెథే = నీవు వచ్చియున్నావు.
तुम आयी थी = తుమ్ ఆయాథీ = నీవు వచ్చియున్నావు.
(స్త్రీలింగ ప్రయోగం)
वह आया था = వహ్ ఆయాథా = అతడు వచ్చియుండెను.
वह आयी थी = వహ్ ఆయాథీ = ఆమె వచ్చియుండెను.
मैने एक फल खाया = మైనే ఏక్ ఫర్ ఖాయా =
నేను ఒక పండు తినియున్నాను.
मैने दस फल खाये = మైనే దస్ ఫల్ ఖాయే =
నేను పది పండ్లు తినియున్నాను.
राम ने पाठ पढा = రామ్ నే పాఠ్ పఢా =
రాముడు పాఠమును చదివెను.
राम ने कहानी पढीं = రామ్ నే కహానీ పఢీ =
రాముడు కహానీ (స్త్రీలింగము) చదివెను.
सीताने पुस्तक दी = సీతానే పుస్తక్ దీ = సీత పుస్తకము యిచ్చెను.
कुमार ने पुस्तक दी = కుమార్ నే పుస్తక్ దీ =
కుమార్ పుస్తకము (స్త్రీలింగము) యిచ్చెను.

सर्व नाम के रूप
సర్వనామములయొక్క రూపములు

मैं मेरा మై (నేను) మేరా = నా యొక్క

तू तेरा తూ (నీవు) తేరా = నీ యొక్క

तुम तुम्हारा తుమ్ (నీవు) తుమ్హారా = నీ యొక్క

वह उसका వహ్ (వాడు) ఉస్ కా = అతని యొక్క

यह इसका యహ్ (ఇతడు)
ఇస్ కా = యితని యొక్క

हैंम हमारा హమ్ (మేము, మనము)
హమారా = మనయొక్క

आप आपका ఆప్ (తమరు)
ఆప్ కా = తమరి యొక్క

वे उनका వే (వారు)
ఉన్ కా = వారి యొక్క

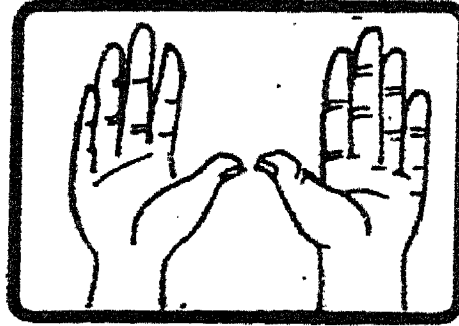
ये इनका యే (వీరు) ఇన్ కా = వీరి యొక్క

बहुवचन = బహువచనము

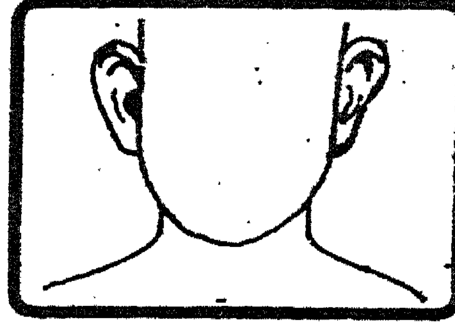
तुम्हे क्रितने आँख हैं ?
తుమ్హే కితనే ఆంఖ హై ?
నీకు ఎన్ని కళ్ళు ఉన్నవి ?

मुझे दो आँख है।
ముఝే దో ఆంఖ్ హై
నాకు రెండు కళ్ళు ఉన్నవి

मुझे दो हाथ हैं।
ముఝే దో హాథ్ హై
నాకు రెండు చేతులు ఉన్నవి.

मुझे दो कान हैं।
ముఝే దో కాన్ హై
నాకు రెండు చెవులు ఉన్నవి.

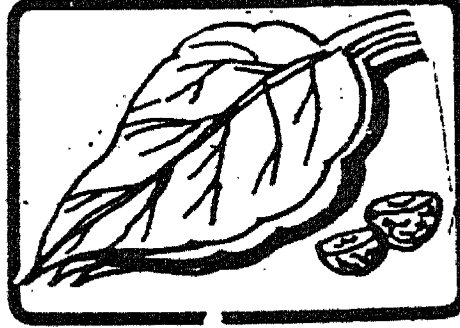

मुझे दो पैर हैं।
ముఝే దో పైర్ హై
నాకు రెండు కాళ్ళు ఉన్నవి.

एक वचन	बहुवचन	एक वचन	बहुवचन
लडका	लडके	लडकी	लडकियाँ
बच्चा	बच्चे	घर	घर
बेटा	बेटे	अँगली	अँगलियाँ

किताबें = కితాబేం = పుస్తకములు, बछडे = బఛడే = దూడలు,
पत्तें = పత్తేం = ఆకులు, लडकियाँ = లడకియాం = బాలికలు.

ये पत्ते हैं।
యే పత్తేం హై
ఇవి ఆకులు

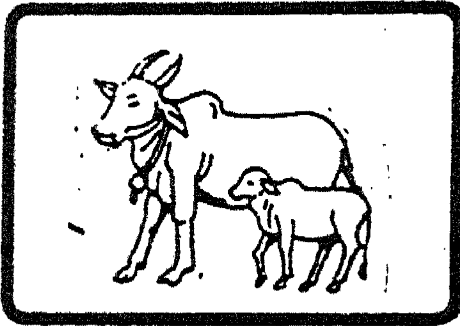

यहाँ कितनी किताबें हैं ?
యహాం కితనే కితాబ్ హై
ఇక్కడ ఎన్ని పుస్తకములు ఉన్నవి ?

यहाँ तीन किताबें हैं।
యహా తీన్ కితాబే హై
ఇక్కడ మూడు పుస్తకములు ఉన్నవి.

ये बछडे कहाँ से लाये हो ?
యె బఛడే కహా సే లాయే హా ?
ఈ దూడలను ఎక్కడనుంచి తెచ్చినావు ?

ये बछडे रामगढ से लाया हूँ।
యే బఛడే రామ్‌గడ్ సే లాయాహుం
ఈ దూడలను రామగడ్‌నుంచి తెచ్చాను.

लडकियाँ पाठशाला जा रही हैं।
లడకియాం పాఠశాలా జా రహే హైం
బాలికలు పాఠశాలకు వెళ్ళుచున్నారు.

लिंग शब्द - లింగ శబ్దములు

पुलिंग	स्त्रीलिंग
लडका	लकडी
बेटा	बेटी
बच्चा	बच्ची
पिता	माता
बाप	माँ
याया	यायी
काका	काकी
दादा	दादी
राजा	राणी
आदमी	औरत
मोर	मोरनी
शेर	शेरनी

लिंग = లింగ్ = లింగములు (పుంలింగము, స్త్రీలింగము, నపుంసకలింగము

मोर = మోర్ = మగనెమలి, मोरनी = మోర్ నీ, ఆడనెమలి, पुरुष = పురుష్ = పురుషుడు, औरत = ఔరత్ = స్త్రీ, पिता = పితా = తండ్రి बाप = బాప్ = తండ్రి माता = మాతా = తల్లి (माँ)

यह मोर है।
యహ్ మోర్ హై
ఇది నెమలి.

यह मोरनी है।
యహ్ మోర్ నీ హై
ఇది ఆడనెమలి.

वह राम है।
వహ్ రామ్ హై
అతడు రాముడు.

राम एक पुरुष है।
రామ్ ఏక్ పురుష్ హై
రాముడు ఒక పురుషుడు.

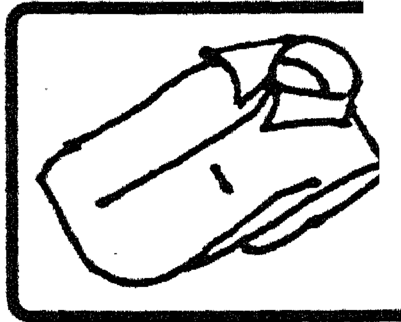
सीता एक औरत है।
సీతా ఏక్ ఔరత్ హై
సీత ఒక స్త్రీ.

विशेषण - విశేషణములు

साहसी = ధైర్యము గల (సాహసీ) साफ = సాఫ్ = శుభ్రమగు,
दया = దయా = దయగల, तेज = తేజ్ = వాడి గల, వేగము.

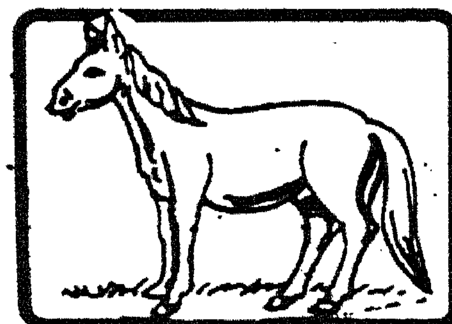
जवान साहसी होते हैं।
జవాన్ సాహసీ హోతే హై
యుద్ధవీరులు ధైర్యము గలవారు.

हमे कपडा साफ रखना चाहिए।
హమే కపడా సాఫ్ రఖనా చాహియే
మనము దుస్తులను శుభ్రముగా ఉంచుకోవలెను.

गरीब पर दया दिखाओ।
గరీబ్ పర్ దయా దిఖావో
బీదవానిపై దయ చూపుము.

घोडा तेज दौडता है।
ఘోడా తేజ్ దౌడ్ తా హై
గుర్రము వేగముగా పరుగెత్తును.

विशेषण रंग - రంగులు (విశేషణము)

काला = కాలా = నల్లని (నలుపు) पीला = పీలా = పసుపు పచ్చని
सफेद = సఫేద్ = తెల్లని लाल = లాల్ = ఎర్రని हरा = హరా = ఆకుపచ్చని नीला = నీలా = నీలపు झंडा = ఝండా = పతాకము
कोयल = కోయల్ = కోకిల नींबू = నీంబూ = నిమ్మకాయ.

कोयल काला है।

కోయల్ కాలా హై

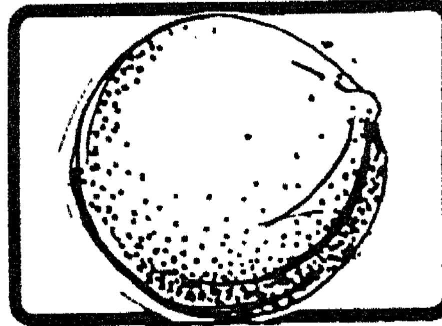
కోకిల నల్లగా యున్నది.

नींबू पीला है।

నీంబూ పీలా హై

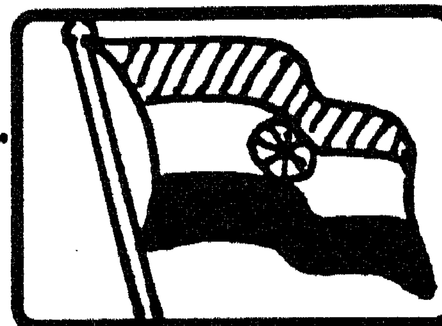
నిమ్మకాయ పచ్చగా యున్నది.

हमारा राष्ट्रीय झण्डा में तीन रंग है।

హమారా రాష్ట్రీయ ఝండా మే తీన్ రంగ్ హై

మన రాష్ట్రీయ పతాకమునందు మూడు రంగులు కలవు.

वे हरा, सफेद और लाल (केसरिया)

వె హరా సఫేద్ ఔర్ లాల్ (కేసరియా)

అది ఆకుపచ్చ, తెలుపు మరియు ఎరుపు (కాషాయం)

अन्य विशेषण – అన్య విశేషణ్ = యితరములగు విశేషణములు

लंबा = లంబా = పొడవైన नाटा = నాటా = పొట్టియైన मोटा = మోటా = లావైన पतला = పతలా = సన్ననియైన बडा = బడా = పెద్దదైన छोटा = ఛోటా = చిన్నదైనా चौडा = చౌడా = వెడల్పుయిన घना = ఘనా = దట్టమైన.

नारायण लंबा आदमी है। నారాయణ్ లంబా ఆద్మీ హై
నారాయణ పొడవుపాటి మనిషి.

वह लडकी नाटी है। వహ్ లడకీ నాటీ హై
ఆ బాలిక పొట్టిగాయున్నది.

भीमसेन मोटा आदमी है। భీమ్‌సేన్ మోటా ఆద్మీ హై
భీమసేనుడు లావుపాటి మనిషి.

पतला लडका जल्दी भाग सकता है।
పతలా లడకా జల్దీ భాగ్ సక్‌తా హై
సన్నని బాలుడు వేగముగా పారిపోగలడు.

वह इमारत बहुत बडी है। వహ్ యిమారత్ బహుత్ బడీ హై
ఆ భవంతి చాల పెద్దది.

यह घर छोटा है। యహ్ ఘర్ ఛోటా హై
ఈ యిల్లు చిన్నది.

काकिनाडा की सडकें बहुत चौडी होती है।
కాకినాడ కే సడక్ బహుత్ చౌడా హోతే హై
కాకినాడ రోడ్లు చాల వెడల్పుగా యుండును.

घने जंगल में खतरनाक जानवर रहते है।
ఘనే జంగల్ మే ఖతర్‌నాక్ జానవర్ రహతే హై
దట్టమైన అడవుల యందు భయంకరమైన జంతువులుండును.

अन्य विशेषण - అన్య విశేషణ్ = యితరములగు విశేషణములు

ने = నే = (డు, ము, వు, లు) को = కో = (ని, ను, గురించి) से = సే (చేత, చే, తోడ) केलिए = కేలియె (కొరకు) केवास्ते = కేవాస్తే (గురించి) का, के, की = కా, కె, కీ = (యొక్క, లో, లోపల) में, पर = మే, పర్ (మీద)

मैं ने आज भात खाया। మైనే ఆజ్ భాత్ ఖాయా
నేను నేడు అన్నము తిన్నాను.

रात को हम देर तक नहीं जागते। రాత్ కో హమ్ దేర్ తక్ నహీ జాగ్‌తే
రాత్రినందు మేము చాల సమయం మెలకువగా ఉండము.

तुम से यंह काम नहीं होगा। తుమ్ సే యహ్ కామ్ నహీ హోగా
నీ వలన ఈ పని జరుగదు.

हमें देश के लिये लडना चाहिए।
హమే దేశ్ కేలియే లడనా చాహియె
మనము దేశము కొరకు యుద్ధము చేయువలెను.

सीता के वास्ते रावण मारा गया। సీతా కే వాస్తే రావణ మారా గయా
సీతవలన రావణుడు చంపబడ్డాడు.

कौआ पेड के ऊपर है। కావా పేడ్ కే ఊపర్ హై
కాకి చెట్టు మీద యున్నది.

पिताजी घर में है।
పితాజీ ఘర్ మే హై
నాన్నగారు యింటిలో యున్నారు.

अंक - అంకెలు

1	एक	ఏక్	26	छब्बीस	ఛబ్బీస్
2	दो	దో	27	सत्ताईस	సత్తాయీస్
3	तीन	తీన్	28	अट्ठाईस	అఠాయీస్
4	चार	చార్	29	उन्तीस	ఉన్తీస్
5	पाँच	పాంచ్	30	तीस	తీస్
6	छे	ఛే	31	इक्तीस	ఇక్తీస్
7	सात	సాత్	32	बत्तीस	బత్తీస్
8	आठ	ఆఠ్	33	तैन्तीस	తైన్తీస్
9	नौ	నౌ	34	चौन्तीस	చౌన్తీస్
10	दस	దస్	35	पैन्तीस	పైన్తీస్
11	ग्यारह	గ్యారహ్	36	छत्तीस	ఛత్తీస్
12	बारह	బారహ్	37	सैन्तीस	సైన్తీస్
13	तेरह	తేరహ్	38	अडतीस	అడతీస్
14	चौदह	చౌదహ్	39	उनचालीस	ఉన్చాలీస్
15	पंद्रह	పంద్రహ్	40	चालीस	చాలీస్
16	सोलह	సోలహ్	41	इक्तालीस	ఇక్తాలీస్
17	सत्रह	సత్రహ్	42	बयालीस	బయాలీ
18	अठारह	అఠారహ్	43	तैन्तालीस	తైంతాలీస
19	उन्नीस	ఉన్నీస్	44	चौन्तालीस	చౌన్తాలీస్
20	बीस	బీస్	45	पैन्तालीस	పైంతాలీస్
21	इक्कीस	ఇక్కీస్	46	छियालीस	ఛియాలీస్
22	बाईस	బాయీస్	47	सैन्तालीस	సైంతాలీస్
23	तेईस	తేయీస్	48	अडतालीस	అడతాలీస్
24	चौबीस	చౌబీస్	49	उनचास	ఉన్చాస్
25	पच्चीस	పచ్చీస్	50	पचास	పచాస్

पाठ २२ - పాఠము 22

51	इक्कावन	ఇక్యావన్
52	बावन	బావన్
53	तिरपन	తిరపన్
54	चौपन	చౌపన్
55	पचपन	పచపన్
56	छप्पन	ఛప్పన్
57	सत्तावन	సత్తావన్
58	अट्ठावन	అఠావన్
59	उनसठ	ఉన్‌సఠ్
60	साठ	సాఠ్
61	इकसठ	ఇక్‌సాఠ్
62	बासठ	బాసఠ్
63	तिरसठ	తిరసఠ్
64	चौंसठ	చౌంసఠ్
65	पैंसठ	పైన్‌సఠ్
66	छेसठ	ఛేసఠ్
67	सडसठ	సడసఠ్
68	अडसठ	అడసఠ్
69	उनहत्तर	ఉన్‌హత్తర్
70	सत्तर	సత్తర్
71	इकत्तर	ఇక్‌సత్తర్
72	बहत्तर	బహత్తర్
73	तिहत्तर	తిహత్తర్
74	चैहत्तर	చౌహత్తర్
75	पचहत्तर	పచహత్తర్
76	छिहत्तर	ఛిహత్తర్
77	सतत्तर	సతత్తర్
78	अठहत्तर	అఠహత్తర్
79	उन्यासी	ఉన్యాసీ
80	अस्सी	అస్సీ
81	इक्कासी	ఇక్యాసీ
82	बयासी	బయాసీ
83	तिरासी	తిరాసీ
84	चौरासी	చౌరాసీ
85	पचासी	పచాసీ
86	छियासी	ఛియాసీ
87	सत्तासी	సత్తాసీ
88	अट्ठासी	అఠాసీ
89	उन्यानबे	ఉన్యానబే
90	नब्बे	నబ్బే
91	इक्कानबे	ఇక్యానబే
92	बयानबे	బయానబే
93	तिरानबे	తిరానబే
94	चौरानबे	చౌరానబే
95	पंचानबे	పంచానబే
96	छियानबे	ఛియానబే
97	सत्तानबे	సత్తానబే
98	अट्ठानबे	అఠానబే
99	निन्यानबे	నిన్యానబే
100	सौ	సౌ
1,000	हजार	హజార్
10,000	दसहजार	దస్ హజార్
1,00,000	लाख	లాఖ్
100,00,000	करोड	కరోడ్

मनुष्य संबंध – మనుష్య సంబంధం		अंग (అంగ్) అవయవములు	
माँ	మా = తల్లి, అమ్మ	मुँह	ముహ్ = ముఖము
पिता	పితా = తండ్రి,	आँख	ఆంఖ్ = కన్ను
बाप	బాప్ = తండ్రి	नाक	నాక్ = ముక్కు
दीदी	దీదీ = అక్క	जीभ	జీభ్ = నాలుక
भैय्या	భయ్యా = అన్నయ్య	दाँत	దాంత్ = పన్ను
बहन	బహన్ = సోదరి	गर्दन	గర్దన్ = మెడ
छोटी बहन	ఛోటీ బహన్ = చెల్లెలు	सिर	సిర్ = శిరస్సు
भाई	భాయీ = సోదరుడు	छाती	ఛాతీ = రొమ్ము
बेटा	బేటా = కుమారుడు	सीना	సీనా = ఛాతీ (రొమ్ము)
बेटी	బేటీ = కూతురు	चमडा	చమడా = చర్మము
ससुर	ససుర్ = మామగారు	कुहनी	మోచేయి; कोहनी.
सास	సాస్ = అత్తగారు	जानू	జానూ = మోకాలు
मामा	మామా = మేనమామ	जाँघ	జంఘ = తొడ
मामी	మామీ = మేనత్త	हाथ	హాథ్ = చెయ్యి
भानजा	భాన్‌జా = మేనల్లుడు	उँगली	ఉంగలీ = వ్రేలు
भानजी	భాన్‌జీ = మేనకోడలు	पैर	పైర్ = కాలు
भाभी	భాభీ = వదిన	हड्डी	హడ్డీ = ఎముక
दादी	దాదీ = మామ్మ	ओठ	ఓఠ్ = పెదవి
दादा	దాదా = తాత	कलेजा	కలేజా = గుండెకాయ
दुल्हा	దుల్హా = పెండ్లికొడుకు	गला	గలా = గొంతుక
दुल्हन	దుల్హన్ = పెండ్లికుమార్తె	पेट	పేట్ = పొట్ట, కడుపు
		कमर	కమర్ = నడుము
		पसीना	పసీనా = చెమట

कपडे - బట్టలు

कपडा కపడా = గుడ్డ
अंगी అంగీ = చొక్కా
साडी సాడీ = చీర
रूमाल రుమాల్ = చేతిగుడ్డ, రుమాలు
पगडी పగడీ = తలపాగ
चोली చోలీ = రవికె
पल्लू పల్లూ = చీరకొంగు, ఓణీ
धोती ధోతీ = పంచె

जाती - జాతులు

रोजगार రోజ్‌గార్ = వృత్తి
ब्राह्मण బ్రాహ్మణ్ = బ్రాహ్మణుడు
वैश्य వైశ్య = కోమటి
क्षित्रिय క్షత్రియ = రాజులు
सुनार సునార్ = కంసాలి
लुहार లుహార్ = కమ్మరి
धोबी ధోబీ = చాకలి
नाई నాయీ = మంగలి
चमार చమార్ = మాదిగ
जुलाहा జులాహా = సాలెవాడు
कुम्भार కుంభార్ = కుమ్మరి
हकीम హకీమ్ = వైద్యుడు
पुरोहित పురోహిత్ = పురోహితుడు
जादूगार జాదూగర్ = గారడీవాడు
सँपेरा సపేరా = పాములవాడు
गवय्या గవయ్యా = పాటగాడు
कारीगर కారీగర్ = శిల్పి
माली మాలీ = తోటమాలి
शिकारी షికారీ = వేటగాడు
डाकू డాకూ = దొంగ

प्रकृति संबंध और काल
ప్రకృతి సంబంధం, కాలము

सूरज సూరజ్ = సూర్యుడు
चाँद చాంద్ = చందమామ
तारे తారె = నక్షత్రములు
आस्मान ఆస్మాన్ = ఆకాశము
हवा హవా = గాలి
बादल బాదల్ = మేఘము
बरफ బర్ఫ్ = మంచు
बारिश బారిష్ = వర్షం
पहाड పహాడ్ = పర్వతం
जंगल జంగిల్ = అడవి
सागर సాగర్ = సముద్రం
सवेरा సవేరా = ఉదయం

दोपहर दోపహర్ = మధ్యాహ్నం
शाम షామ్ = సాయంకాలం
सप्ताह సప్తాహ్ = వారం
महीना మహీనా = నెల
साल సాల్ = సంవత్సరము
बिजली బిజలీ = మెరుపు
सैलाब సైలాబ్ = వరద
बाढ बాఢ్ = వరద
चाँदिनी చాందినీ = వెన్నెల
पूनम పూనమ్ = పున్నమి, పౌర్ణిమ
आज ఆజ్ = నేడు
कल కల్ = నిన్న, రేపు
परसों పర్సోం = ఎల్లుండి, మొన్న
नरसों నర్సోం = అటు మొన్న

फूल और तरकारियाँ
పూలు - కాయగూరలు

मल्लिका మల్లికా = మల్లెపూవు
मंदार మందార్ = మందారము
चंपा చంపా = సంపెంగ
कमलफूल కమల్‌ఫూల్ = పద్మపుష్పము
गुलाब గులాబ్ = గులాబి
केतकी కేతకీ = మొగలి
बैंगन బైంగన్ = వంకాయ
आलू ఆలూ = బంగాళదుంప
भिंडी బీండ్ = బెండకాయ
सेम సేమ్ = చిక్కుడు కాయ
करेला కరేలా = కాకరకాయ
चिचिंडा చిచిండా = పొట్లకాయ
तुरई తురైయా = బీరకాయ
ककडी కకడీ = దోసకాయ
शकरकंद రతన్ ఆలూ = చిలగడదుంప

खनिज - లోహాములు

सोना బంగారము (నిద్రించుట)
चाँदी వెండి
पीतल ఇత్తడి
जस्ता తగరము
लोहा ఇనుము
रत्न రత్నము
हीरा వజ్రము
मोती ముత్యము
पन्ना పచ్చ (పుట)

जंगली जानवर
అడవి ప్రాణులు

शेर సింహము
बाघ పులి

चीता చిరుత

भल्लू (भालू) ఎలుగొడ్డు

भेडिया తోడేలు

लोमडी నక్క (గుంటనక్క)

हिरन లేడి

बारहसिंग దుప్పి

अन्य प्राणी
ఇతర ప్రాణులు

मकडी సాలీడు

जुगनू మిణుగుడు పురుగు

मकर మొసలి

कछुवा తాబేలు

साँप పాము

बिच्छू తేలు

मच्छर దోమ

खटमल నల్లి

पटपद తుమ్మెద

तितली సీతాకోక చిలుక

बजार चीजें
బజారు సరకులు

हल्दी హల్దీ = పసుపు

लहसन వెల్లుల్లి (लसून)

प्याज ఉల్లిపాయ

हींग యింగువ

लौंग లవంగాలు

इलाची ఏలకులు

कालामिर्ची మిరియాలు (कालामिरि)

जीरा జీలకర్ర

तेल నూనె

घी నేయి

मूँग పెసలు

अजवाइन వాము

रीठे కుంకుడుకాయలు

अरंडी ఆముదము (इरंडी)

गुड बెల్లము

इमली చింతపండు

चिडियाँ - పక్షులు

तोता చిలుక

मैना గోరువంక

कबूतर పావురము

बगुला కొంగ

चील గ్రద్ద

दिनों के नाम – వారముల పేర్లు

इतवार	=	ఇత్‌వార్	=	ఆదివారము
सोमवार	=	సోమ్‌వార్	=	సోమవారము
मंगलवार	=	మంగళ్‌వార్	=	మంగళవారము
बुधवार	=	బుధవార్	=	బుధవారము
गुरुवार	=	గురువార్	=	గురువారము
शुक्रवार	=	శుక్రవార్	=	శుక్రవారము
शनिवार	=	శనివార్	=	శనివారము

अभ्यास – అభ్యాస్ = అభ్యాసము

१. **उदाहरण देखकर वाक्य बनाओ (लिखो)**

१. मोहन गाँव मे .... (रहना)
उदहरण : मोहन गाँव में रहता है।
२. अध्यापक पाठ .... (पढना)
३. गोपाल दूध .... (पीना)
४. राम पिता की सेवा .... (करना)
५. कृष्ण दही ...... (खाना)

२. **पूरा करो :**

१. कोयल का रंग ...... है। (लाल, काला, पीला)
२. पेड के पत्ते .... हैं। (हरे, सफेद, काला)
३. हल्दी का रंग .... है। (काला, पीला, सफेद)

पत्र लेखन - ఉత్తరములు వ్రాయువిధము

1. ఉత్తరము యొక్క కుడివైపు स्थान, उसके नीचे तारीख लिखना जरूरी है।
2. प्राप्तकार का नाम = ఎవరిని ఉద్దేశించి వ్రాయుచున్నారో !
3. संबोधन = సంబోధన
4. विषय = విషయము
5. दायें ओर विनम्रता का पद = కుడివైపున भवदीय మొదలైన ముగింపు మాటలు
6. दस्तखत = సంతకము पता = చిరునామా

नमूना

राजमंड्री,
6.10.1997.

श्री रोहिणी पब्लिकेषन्स,
प्रिय महोदय !

हमें निन्म लिखित किताबें पोस्ट के जरिये तुरंत मेजिये।

१. नीतिकथावली - २० कापियाँ
२. मनुचरित्र - २० कापियाँ
३. वशु चरित्र - २० कापियाँ

भवदीव
श्री गणेश बुक हऊस
लब्बीपेट
विजयवाडा - ५

गाय - ఆవు

पालतू जानवरों में गाय एक है। भारत के लोग उसे ाता कहते है। याय दूध देती है। उसे पीकर हम बडे होते उसका गोबर पवित्र माना जाता है। गोबर से खाद बनती उसे खेती बाडी में उपयोग करते है। इसकी वजह से अच्छी फसल मिलती है। गोमाता की सेवा करना न्दूओं के लिए अति मुख्य काम है। गाय की हर चीज मूत्र दि सब काम में आती हैं। गोमाता के अलावा उसे गोधन कहते है। जो गाय की सेवा करे सो पाया मेवा।

हमारा झण्डा - మన యొక్క జెండా

हर देश का अपना झंडा होता है। वह देश का गौरव न्ह है। झंडा देश की पहचान है।

हमारा झंडा तिरंगा है। केसरिया, सफेद और हरा है। केसरिया त्याग का चिन्ह है। सफेद रंग शाँति का न्ह है और हरा सुख - शाँति का चिन्ह है। हमारे झंडे के च में चक्र है। इस चक्र को अशोक चक्र कहते है। यह त्य, अहिंसा धर्म और न्याय का चिन्ह है।

अपने देश की पताका का गौरव करना भारत के हर गरिक का मुख्य कर्तव्य है।

బంధు - బాంధవ -కుటుంబ సభ్యులు

अब्बा -పుం బాబా; తండ్రి.

अम्मा -స్త్రీం అమ్మ; తల్లి.

आमा -స్త్రీం धाय; పిల్లలకు పాలిచ్చి పోషించు స్త్రీ

काका - పుం తండ్రి తమ్ముడు; పినతండ్రి.

काकी - స్త్రీం తండ్రి తమ్ముని భార్య; పినతల్లి.

चाचा - పుం తండ్రి అన్న లేక తమ్ముడు, పెత్తండ్రి లేక పినతండ్రి.

चाची - స్త్రీం తండ్రి సోదరుని భార్య, [illegible]ల్లి లేక పినతల్లి.

जी[illegible] పుం అక్క భర్త, బావ.

[illegible] స్త్రీం दीदी; అక్క.

श्री[illegible]ం భర్త అన్నగారు, బావగారు.

[illegible] - స్త్రీం భర్త అన్నగారి భార్య, తోడికోడలు.

[illegible] పుం తండ్రి తండ్రి, తాత; అన్న.

[illegible] - స్త్రీం నాయనమ్మ.

[illegible]द - పుం అల్లుడు; కూతురి భర్త.

[illegible] - స్త్రీం जीजी; అక్క.

[illegible] - స్త్రీం వధువు, పెళ్ళి కూతురు.

दु[illegible] - పుం వరుడు; పెళ్ళికుమారుడు.

देवर - పుం భర్త తమ్ముడు; మరిది.

देवरानी - స్త్రీం భర్త తమ్ముని భార్య.

ननद - స్త్రీం ఆడబిడ్డ, భర్త సోదరి.

ननदोई - పుం ఆడబిడ్డ భర్త.

नातिन - స్త్రీం కూతురు కూతురు; మనుమరాలు.

नाती - పుం కూతురి కొడుకు; మనుమడు.

नातेदार - పుం సంబంధీకులు; బంధువులు.

नाना - పుం తల్లి తండ్రి; తాత.

नानी - స్త్రీం తల్లి తల్లి; అమ్మమ్మ.

पतोहू - స్త్రీం పుత్ర వధు- కుమారుని భార్య, కోడలు.

पोता - పుం పౌత్రుడు, కుమారుని కుమారుడు; మనుమడు.

पोती - స్త్రీం పౌత్రి, కుమారుని కుమార్తె; మనుమరాలు.

फूफा - పుం మేనత్త భర్త.

फूफी - స్త్రీం మేనత్త.

बहन - స్త్రీం సోదరి.

बहनोई - పుం బావ; సోదరి భర్త.

बहू - స్త్రీం వధువు; కోడలు.

★★★

హిందీ-తెలుగు కోష్

(30 వేల పదములతో)

[illegible]

తెలుగుదేశంలో హిందీ నేర్చుకొనే వారికి, హిందీలో వ్యావహారిక పరిచయం కావాలనుకొనే వారికి, హిందీ సాహిత్యం పఠించే వారికి ఉపయోగపడే విధంగా పదాలను ఎంచి సంకలనం చేసారు సంకలనకర్త. ఈ హిందీ - తెలుగు కోష్ లో రమారమి 30వేల పదాలకు సముచితమైన అర్థాలను సమకూర్చడమే కాకుండా మనకు రోజువారీ జీవితంలో ఎదురుపడే జాతీయాలకు, లోకోక్తులకు సరళమైన తెలుగులో అర్థాన్నిచ్చారు. అంతేకాకుండా ఇంగ్లీషు ఫ్రేజుపదాలకు హిందీ పర్యాయాలు కూడా తనదైన శైలిలో పొందుపరచారు ఈ 'హిందీ-తెలుగు కోష్' సంకలనకర్త.

రోహిణి హిందీ వ్యాకరణం

రచన : శ్రీ పురాణపండ శ్రీచిత్ర (హిందీ లెక్చరర్, ఆలమూరు) వెల : రూ. 16/-

ఈ చిన్న వ్యాకరణ పుస్తకం హిందీ వర్ణమాల నుండి ప్రారంభించి, పద పరిచయం వరకు హిందీ వ్యాకరణంలో నేర్చుకోవలసిన అన్ని అంశములు సమగ్ర వివరణతోనూ, సరళమూ, సుభోధకమైన పద్ధతిలో రచించబడిన ఆధునిక హిందీ వ్యాకరణ గ్రంథం! ఇంతేకాకుండా హిందీ భాషావిజ్ఞానం, అలంకారాలూ, ఛందస్సూ కూడా పరిచయం చేయబడ్డాయి. ఇది అన్ని తరగతుల విద్యార్థులకు మిక్కిలి ఉపయుక్తమైన వ్యాకరణం!